

καδ.) κ.ά. Και ἐπών. Ἀριδᾶς Πελοπν. (Τριφυλ.) 2) Ἐπιθετικ., ὁ ἔχων ισχνάς κνήμας ἥ καὶ ἐπιμήκεις Κύθηρ. Πελοπν. (Ἀρκαδ.) κ.ά. Συνών. ἀριδαλᾶς.

ἀρίδας ἐπίθ. Ἀθῆν. Μακεδ. (Σιάτ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀριδα διὰ τῆς μεγεθυντικῆς καταλ. -ας.
Ο ἔχων μεγάλους πόδας.

ἀρίδι τό, Κεφαλλ.. Κορήτ. (Βιάνν. Μεραμβ. Μονοφάτσ.) Πελοπν. (Αἰγαίλ. Ἀρκαδ. Καλάβρυτ. Κορινθ. Λακων. Μαζαίκ. Μάν. Οίν. Σουδεν. Τρίκκ. Τριφυλ.) Τσακων. κ.ά. ἀρίδ' Θράκ. (Σαρεκκλ.) Μακεδ. (Καστορ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀριδα.

1) Τέρετρον, τρύπανον (ἐνιαχοῦ, ώς ἐν Λακων. κ.ά., ἥ λ. ἔχει σημ. ὑποκορ. δηλοῦσα τὸ μικρὸν τρύπανον, τὸ ἀριδάκι, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὴν ἀριδα δηλοῦσαν τὸ μέγα) ἔνθ' ἀν.: Φρ. Δουλεύει τ' ἀρίδι (ἐπὶ τῶν ἐκ ζηλοτυπίας ὑποβλεπόντων ἀλλήλους) Σουδεν. Τοῦ γινε-τοῦ κατος ἀρίδι (ἐπὶ τοῦ ἐπιμένοντος εἰς τὴν ἀπαίτησιν του καὶ διὰ τοῦτο ἐνοχλητικοῦ γινομένου) Καλάβρυτ. 2) Τὸ ἐπίμηκες νύχι τῆς χειρὸς ἥ τοῦ ποδὸς Κορήτ.

ἀριδιάζω Πελοπν. (Καλάβρυτ. Λακων. Σουδεν. κ.ά.) — Λεξ. Αἰν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀριδι.

Τρυπῶ διὰ τοῦ τερέτρου ἔνθ' ἀν.: Φρ. Θὰ σὲ ἀριδιάζω οὐλοέντα (θὰ σὲ ἐνοχλῶ διαρκῶς) Σουδεν. Συνών. ἀριδίζω.

ἀριδιάσμα τό, Λεξ. Αἰν.

Ἐκ τοῦ ο. ἀριδιάζω.

Διάτρησις διὰ τρυπάνου.

ἀριδιάστρος ἐπίθ. Πελοπν. (Λακων. Μάν.)

Ἐκ τοῦ ο. ἀριδιάζω.

1) Ὁ τρυπημένος διὰ τρυπάνου Πελοπν. (Μάν.) 2) Ελικοειδής ώς τὸ ἄκρον τοῦ τρυπάνου Πελοπν. (Λακων.)

ἀριδίζω Ἡπ. Κέρκ. Κεφαλλ. ἀριδίζον Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) Ἡπ. (Ζαγόρ. κ.ά.) ἀριδάον Ἡπ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀριδι.

'Αριδιάζω, ὃ ἴδ., ἔνθ' ἀν.: 'Αριδίζω τὸ ξύλο Κέρκ. || Φρ. Μ' ἀριδίζ' οὐ πόνονς (μὲν ἐνοχλεῖ πολὺ) Φιλιππούπ. Μῆν ἀριδᾶς τ' καρδιά σ' (μὴ τρώγῃς τὴν καρδιά σου, μὴ στενοχωρῆσαι) Ἡπ.

ἀριδοκέρα ἐπίθ. θηλ. Κορήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀριδα ἥ ἀρίδι καὶ τοῦ ἀρχ. οὐσ. κέρας.
Ἡ εἰουσα κέρατα ἐλικοειδῆ, ἐπὶ αἰγός.

ἀριδολούριδο τό, Πελοπν. (Ἄργ.) ἀριδολούριδο Πελοπν. (Άργ.) ἀριδιλόρουλο Πελοπν.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀριδα ἥ ἀρίδι καὶ λονριδι. Οἱ λοιποὶ τύπ. εἶναι πλαστοί, διότι ἥ λ. εὐχρηστεῖ εἰς καθαρογλωσσήματα.

Τὸ λουρὶ τοῦ τρυπάνου ἔνθ' ἀν.: Καθαρογλώσσ. Τῆς ἀρίδας τὸ λουρὶ τ' ἀριδολούριδο ἥ τ' ἀριδολούριδο Ἅργ. Τῆς ἀρίδας τὸ λουρὶ τ' ἀριδιλόρουλο Πελοπν.

ἀριδοπούλλα ἥ, Κεφαλλ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀριδα διὰ τῆς καταλ. -πούλλα.

Μικρὸν τρύπανον. Συνών. ἀριδάκι, τρυπανάκι.

ἀριθμητός ὁ, Ἀνδρ. Ρόδ. ἀριθμητός Κάρπ. ἀριθμητός Κάρπ. ὁριθμητός Ρόδ. ἀριθμητός Μακεδ. (Χαλκιδ.) ἀριθμητός Κπαλαμ. Φλογέρ. βασιλ. 57.

Ἐκ τοῦ ο. ἀριθμό, παρ' ὅ καὶ ἀριθμίζω.

Ἀριθμητικός, ὑπολογισμός ἔνθ' ἀν.: Φρ. Δὲν ἔχω ἀριθμητό (δὲν ἐπιδέχομαι ὑπολογισμὸν ἔνεκα τοῦ ἀπείρου πλήθους, εἴμαι ἀνυπολόγιστος) Ἀνδρ. Ρόδ. || Ἀσμ.

Βλέπει πλῆθος ἀριθμητο π' ἀριθμητό δὲν ἔχει

*Ανδρ.

Θωρεῖ λαὸν ἀριθμητο κι ἀριθμητό δὲν ἔχει
Ρόδ.

'Η κυρὶ Ρήνη τοῦ Κριτοῦ τοῦ Δούκα ἥ θυγατέρα
μῆνες τῆς γράφουν τὰ προυκιά, μῆνες τ' ἀπανωπούκια,
καὶ τὰ καλὰ τῆς μάννας τῆς ἀριθμητό δὲν είχα
(είχαν) Κάρπ.

Ἐγώ πολλοὺς ἐγιάτρεψα π' ἀριθμητό ἐν ἔχουν
Κάρπ.

Θονρῶ λημόρια ἀριθμιστα κι ἀριθμητό δὲν ἔχουν
Χαλκιδ. —Ποίημ.

Καὶ σέργοντα τὰ φοράδια τους καὶ βόιδια κι ἀγελάδες
καὶ τὰ σκυλλιά καὶ τὰ ὄνκια κι ἀριθμητό δὲν ἔχουν
Κπαλαμ. ἔνθ' ἀν.

ἀριθμητήρας ὁ, Ἀθῆν.

Ἐκ τοῦ ο. ἀριθμό.

Μηχανὴ διὰ τῆς ὁποίας γράφονται ἀριθμοὶ αὐτομάτως.

ἀριθμητήρης ὁ, Ἀθῆν. ἀριθμητήρης Ἀθῆν.

Ἐκ τοῦ ο. ἀριθμό.

Ἐργάτης τοῦ βιβλιοδετείου ἥ καταστιχοποιείου ὅστις
δι' εἰδικῆς μηχανῆς τυπώνει τοὺς ἀριθμοὺς τῶν σελίδων
εἰς κατάστιχα, τετράδια κττ.

ἀριθμητική ἥ, λόγ. κοιν. ἀριθμητική Ἀθῆν. ἀριθμητική Ἀθῆν. Σίφν. ἀριθμητική Σίφν.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀριθμητική καταστάν οὐσ. κατὰ παράλειψιν τοῦ οὐσ. τέχνη.

1) Τὸ μάθημα τῆς ἀριθμητικῆς ἐν τοῖς σχολείοις, ἥ ἀριθμητική ἐπιστήμη κοιν.: Κάρω-μαθάνω-ξέρω-ἀριθμητική. Μελετῶ ἀριθμητική. 2) Τὸ βιβλίον τῆς ἀριθμητικῆς κοιν. 3) Μηχανὴ τῶν βιβλιοδετείων καὶ καταστιχοποιείων διὰ τῆς ὁποίας ἔκτυποῦνται οἱ ἀριθμοὶ τῶν σελίδων ἐπὶ καταστίχων, τετραδίων κττ. Ἀθῆν.

ἀριθμομηχανή ἥ, σύνηθ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀριθμούς καὶ μηχανή.

Μηχάνημα διὰ τοῦ ὁποίου γίνονται ἀριθμητικαὶ πράξεις.

ἀριθμός ὁ, κοιν. ἀριθμός Μεγίστ. Πελοπν. (Λευτεκ.) ἀριθμός Κύθν. Σίφν. κ.ά. ἀριθμός Παξ. ἀμιθρός Πόντ. (Τραπ. Κολων.) ἀριθμός Θήρ. Ικαρ. Νάξ. (Απύρανθ.)

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀριθμός. Ὁ τύπ. ἀμιθρός καὶ μεσν. παρ' Ησιγ.

1) Τὸ ἀριθμητικὸν ψηφίον, ὁ ἀριθμός ἐν γένει κοιν. καὶ Πόντ. (Τραπ. Κολων.): Γράφω ἔταν ἀριθμό. 2) Ὁ ἀριθμός ὁ διδόμενος πρὸς διάκρισιν τῆς σειρᾶς προσώπων καὶ πραγμάτων, οἷον τῶν μαθητῶν ἐν τοῖς σχολείοις καὶ τῶν οἰκιῶν ἐν ταῖς πόλεσι κττ. κοιν.: Ὁ δεῖνα ἔχει ἀριθμὸ δέκα. Πές μου τί ὅδὸ καὶ τί ἀριθμὸ κάθεσαι — Κάθομαι ὅδὸς καὶ ἀριθμὸς δεῖνα Ἀθῆν. κ.ά. 3) Ὁ ἀριθμός ως μέτρον διακρίσεως διαφόρου μεγέθους ὠρισμένων πραγμάτων πολλαχ.: Τί ἀριθμὸ γάντια-κολλάρο-παπούτσια φορεῖς; — Φορῶ ἀριθμὸ δεῖνα Ἀθῆν. Συνών. νούμερο. 2) Ἐν τοῖς βιβλιοδετείοις τὸ τυπογραφικὸν στοιχεῖον τὸ φέρον ἀριθμὸν Ἀθῆν.

ἀριθμός ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀριθμος Θήρ. Σίφν. Σύμ. κ.ά.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀριθμός διὰ τοῦ ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου εἰς τὴν προπαραλίγουσαν τοῦ ἀρκτικοῦ α ὑποληφθέντος ως στερητ. Πρ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 1,138.

1) Ἀγνωστος ἔνθ' ἀν.: Φρ. Ἀριθμο μέρος (τὸ μέρος ὅθεν δὲν διέρχονται πολλοὶ διαβάται) Σίφν. 2) Ἀσύλ-

ληπτος Σίφν.: Παροιμ. Ἀριφρος κλέφτης καθάρειος νοικοκύρης.

ἀριθμῶ ἀμάρτη. ἀριφρῶ Ἰκαρ. Κάρπ. Κρήτ. (Σητ.)
Νάξ. (Απύρανθ.) ἀρ' φρῶ Μύκ. ἀριχνῶ Κρήτ. ὁριφρῶ
Νάξ. (Απύρανθ.) Σῦρ. ἀριθμίζω πολλαχ. ἀρ' θμίζω Αθῆν.
ὅ δρχ. ἀριθμῶ.

Μετρῶ Ικαρ. Κρήτ. κ.ά. 2) Γράφω ἀριθμητικὴν σειρὴν Αθῆν.: Ἀριθμίζω τὸ βιβλίο - τὸ κατάστιχο (τυπώνω διὰ τῆς ἀριθμητικῆς μηχανῆς ἡ ἀπλῶς διὰ τῆς χειρὸς γράψω τοὺς ἀριθμοὺς τῶν σελίδων). Βιβλίο - τετράδιο ἀριθμούμενο. 3) Ὅπολογιζω, σκέπτομαι Κρήτ. (Σητ.) Μύκ. Νάξ. (Απύρανθ.) Σῦρ. κ.ά.: Ποτέ μου δὲ δὸς ὁρίφρου (έσκεπτόλην) Απύρανθ. Ἀποτελεῖ ποῦ δὲ δ' ἀρ' φρῆ ἐρχόμεναι τὰ τ' χερά (ἀποκεῖ ποῦ δὲν σκέπτεται ἐρχονται τὰ τυχερά) Μύκ. Δὲ δὸς ὁρίφρουμον Σῦρ. Ἀριφρᾶς τούτη νά ται ἐδά ἐκειά; Σητ. 4) Ἀντιλαμβάνομαι, ἀνακαλύπτω Κάρπ.: Ἐν ἀριφρᾶς τὸν κλέφτη.

ἀρίκαμπος δ, Πελοπν. (Δημητσάν.) ἀρίκαμπο Καλαβρ. (Μπόβ.)

'Αγνώστου ἐτύμου.

Ἡ ψεῖρα τῶν προβάτων ἔνθ' ἀν.: Μοῦ στέκεσαι σὰν ὁ ἀρίκαμπος 'ς τ' ἀφτὶ (ἐπὶ ὅχληροῦ) Δημητσάν.

- **ἀρικος** κατάλ. σύνηθ. - ἀρ' κοντς βόρ. ίδιώμ.

'Εκ τοῦ - ἀρικο οὐδ. τῆς καταλ. - ἀρις.

Δι' αὐτῆς σχηματίζονται ἐπίθετα 1) Ἐξ ὀνομάτων ἡ ἄλλων μερῶν τοῦ λόγου δηλοῦντα τὸν ἀνήκοντα ἡ παρόμοιόν τι, οἷον: ἀλώνι - ἀλωνάρικος, ἀνὰ πέντε - ἀναπεντάρικος, ἀνασυρτὸς - ἀνασυρτάρικος, ἀντρόγυνο - ἀντρογυνάρικος, ἀπόστα - ἀποστάρικος κττ. 2) Ἐκ οημάτων δηλοῦντα τὸν δρῶντα, οἷον: ἀναπίνω - ἀναπινάρικος κττ.

ἀρίκηνον Τσακων. Προστ. ἀρε Τσακων.

'Εκ τοῦ ἀρχ. αἴρω. Ίδ. ΜΔέφνερ Λεξ. Τσακων. 52.

Λαμβάνω, παίρνω: Ἀρίκον γοναῖκα (παίρνω γυναῖκα, ὑπανδρεύομαι) Ἀντέτε τὰν ἀμοσκά σι ἔνα κοϊθίνι (ἐπῆρε εἰς τὴν ἀμασκάλην του ἔνα κοφίνι) || Φρ. Νά τι ἀρη δ διάβολε! (νὰ τὸν πάρη δ διάβολος!) Ἀντέτε τάνου σι (ἐπῆρε ἐπάνω του, ἀνέλαβε δυνάμεις). Νά μή τι ἀρίτσερε τάνου ντι (νὰ μή τὸ παίρνῃς ἐπάνω σου). Ἀντέτε τούρ ἐψιού σι (ἐπῆρε τὰ μάτια του, ἔψυγε). Ἀντέτε ἐφύντε (ἐπῆρε ἔψυγε, ἐτράπη εἰς φυγήν). Συνών. παίρνω.

ἀριλῆς ἐπίθ. Κρήτ. Θηλ. ἀριλῆτα Κρήτ.

'Εκ τοῦ οὐσ. ἀρι, δι' δ ίδ. ἀριν, καὶ τῆς καταλ. - λῆς.

1) Φιλότιμος ἔνθ' ἀν. 2) Ἀνδρεῖος, γεναῖος Κρήτ.: Ἀριλῆς ἄδρας. Συνών. βαρβάτος.

ἄριν τό, Πόντ. (Κερασ.) ἀρι Καππ. Κρήτ. κ.ά. ἀρ' Πόντ. (Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.)

'Εκ τοῦ Ἀραβοτουρκ. α.τ.

Αἰδώς, ἐντροπή, φιλότιμον ἔνθ' ἀν.: "Ἄρ' 'κ' ἔδ' 'ς σὸ κατίζειν ἀτ'" (ἐντροπή δὲν ἔχει εἰς τὸ πρόσωπό του) Τραπ. Χαλδ. || Φρ. Τοῦ ἥρθε ἀρι (προσεβλήθη ἡ φιλοτιμία του) Κρήτ. Τὸ πῆρεν ἀρι (συνών. τῇ προηγουμένῃ) αὐτόθ. "Ἄρ' εντάσει ἀτο (τὸ κάμνει ἀρι, ἐντρέπεται δι' αὐτὸ) Τραπ. || Παροιμ.

Τὴν ἐντροπὴν ἐπούλησα καὶ τ' ἀριν παλ' ἐχάσα (ἐπὶ τοῦ ἔξ ἀπογνώσεως καταστάντος ἀναδοῦς) Κερασ.

- **ἀρινδες** κατάλ. παραγωγικὴ ἐνιαχ.

Ἐξ ἀρχ. ἐπιθέτων ληγόντων εἰς - ινός, ἐσχηματισμένων δὲ ἔξ οὐσιαστικῶν εἰς - αρ, οἷον: ἔαρ - ἔαρινός, ἀπεσπάσθη ὀλόκληρον τὸ - αρινός ὡς κατάλ.

Δι' αὐτῆς σχηματίζονται ἐπίθετα ἔξ ἐπιφρημάτων χρονικῶν, οἷον: ἀργά - ἀργαρινός.

ἀριξιξι ἐπιφών. Μεγίστ.

Λέξις πεποιημένη.

Δι' αὐτῆς ἐπιφωνηματικῶν παροξύνουν τοὺς κύνας.

ἀριστέλανο τό, ἀμάρτη. ἀριστερέλανον Στερελλ. (Αἰτωλ.)

'Εκ τῶν ούσ. ἀριξά καὶ βαλάνι.

'Ο καρπὸς τῆς ἀρίας δρυός.

- **ἀρις** κατάλ. παραγωγικὴ κοιν. - ἀρις βόρ. ίδιώμ.

Ἡ μεσν. κατάλ. - ἀρις ἐκ τῆς πληρεστέρας - ἀριος ἡ ἐκ τοῦ Λατιν. - arīus. Πβ. ΓΧατζιδ. MNE 1,421 καὶ ἐν Ἐπιστ. Ἐλετ. Πανεπ. 2 (1905/6) 46, Spsaltes Grammat. byzant. Chron. 258 καὶ KDieterich ἐν Balkan. Archiv 4,130.

Δι' αὐτῆς σχηματίζονται οὐσιαστικὰ ἔξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ οημάτων τὰ δόποια δηλοῦμενον περὶ τι, τὸν ἐπαγγελλόμενόν τι, τὸν τεχνίτην κοιν., οἷον: ἀγελάδα - ἀγελαδάρις, ἀράδα - ἀραδάρις, βάρκα - βαρκάρις, κάτεργο - κατεργάρις, περιβόλι - περιβολάρις, φοῦρνος - φουρνάρις κττ. 2) Τὸν ἐνεργοῦντα, τὸν δρῶντα τι πολλαχ., οἷον: ἀγοραστής - ἀγοραστάρις, ἀλώνι - ἀλωνάρις, ἀποδέχομαι - ἀποδοχάρις, ἀποκοπή - ἀποκοπάρις, ἀρμέγω - ἀρμεγάρις, ἀρνείγονται (ἀρνείεμαι) - ἀρνιγάρις, ἀροάχτης - ἀροαχτάρις, κατέχω - κατεχάρις, κυνηγῶ - κυνηγάρις, ξαγορεύω - ξαγοράρις, τραγουδῶ - τραγουδάρις κττ. Θηλ. ἀποβολή - ἀποβολαρεὰ Χίος. 3) Τὸν ἀνήκοντα ἡ τι παρόμοιον, οἷον: ἀνω - ἀνωάρις, ἀπάνω - ἀπανωάρις, ἀπανωτός - ἀπανωτάρις, ἀπόβροχο - ἀποβροχάρις, ἀποστολή - ἀποστολάρις. 4) Τὸν ἔχοντα ίδιότητά τινα κακὴν ἡ καλὴν κοιν., οἷον: ἀπολυτός - ἀπολυτάρις, καύχησι - καυχησάρις, πεῖσμα - πεισματάρις κττ. β) Ὅποκορισμὸν ἐνιαχ., οἷον: ἀνθρωπος - ἀνθρωπάρις. 5) Τὴν ἡλικιαν κοιν. οἷον: σαράντα - σαραντάρις, πενήντα - πενηντάρις, ἔξηντα - ἔξηντάρις κττ.

ἀριστα ἐπίρρ. λόγ. κοιν.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. ἀριστα τα βαθμοῦ ὑπερθετικοῦ.

1) Πολὺ καλά, ἔξοχα (ἡ λ. είναι τῆς γλώσσης τῶν σχολείων καὶ γραφομένη ἐπὶ τῶν ἐνδεικτικῶν τῶν σπουδῶν, τὰ δόποια δίδονται εἰς τοὺς μαθητάς, φανερώνει τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς προόδου αὐτῶν): Δίνω ἀριστα (ἐπὶ τοῦ βαθμολογοῦντος διδασκάλου). Παίρνω ἀριστα (ἐπὶ τοῦ βαθμολογουμένου μαθητοῦ). Είναι πολὺ καλὸς μαθητής καὶ τοῦ ἀξίζει ἀριστα. Πβ. μετρίως, καλῶς, λίαν καλῶς. 2) Ούσ., δ βαθμὸς ἀριστα κοιν.: Ο δεῖνα τὸ πῆρε τὸ ἀριστα μὲ τὸ σπαθί του. Ἐχω πέντε ἀριστα.

ἀριστερὰ ἐπίρρ. κοιν. ἀριστερὰ βόρ. ίδιώμ. ἀλιστερὰ Κύπρ. Ρόδ. διστερὰ Χίος. Συγκρ. ἀριστερώτερα κοιν.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. ἀριστερός. 'Ο τύπ. ἀλιστερὰ κατ' ἀνομ., περὶ ής ίδ. ΧΠαντελίδ. Φωνητ. 50.

1) 'Εκ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους ἡ πρὸς τὸ ἀριστερὸν πρὸς τοῦ ἀριστεροῦ κοιν.: "Ἐρχομαι - πηγαίνω ἀριστερά. "Ἐχω ἀριστερά μου τὸν δεῖνα. 'Αριστερὰ φαίνεται τὸ χωριό. Μοῦ ἥρθε ἡ μπάλα ἀριστερά. Κάθισα ἀριστερά του. || Φρ. Δεξιὰ κε ἀριστερὰ (ἔδω κι ἐκεῖ, πανταχοῦ) κοιν. || "Άσμ.

Δεξιά μου κάτσε, λνεοή, τσαί διστερά μου τσέρνα "Ολυμπ.

Ξανοίει δεξιά, ξανοίει ζερβά, κάνενα 'ε γρωνίζει,
ξανοίει ἀριστερώτερα, βλέπει τὸν "Αι - Γιάνη
Κάσ. Συνών. ἀντίζεθαί, ζερβά ἀντίθ. δεξιά. 2)
Κατὰ τρόπον ούχι ἐπιθυμητόν, ούχι κατ' εύχήν, ἀντιξόως

